

## KAMENNÝ ARTEFAKT Z VÝKOPU U MAŠOVIC (ZNOJMO)

### A STONY ARTEFACT FROM EXCAVATIONS NEAR MAŠOVICE (ZNOJMO, CZECH REPUBLIC)

Jaroslav Š m e r d a

*Jihomoravské muzeum ve Znojmě, Přemyslovců 8, 669 45 Znojmo; e-mail: smerda@znojmuzeum.cz*

**Abstract:** Two fragments of stony tools were found among artefacts from the archeological site near Mašovice, interpreted by an archeologist as a semi-finished stony axe. As revealed by the petrographic examination, the rock used in producing those fragments is a local variety of mica schist from the Lukovská unit.

**Keywords:** Stony artefact, petrology, mica schist, Moravicium

#### ÚVOD

Během záchranného archeologického výzkumu byly ve výkopu kanalizačního přivaděče vedoucího z Mašovic do Znojma-Hradiště nalezeny dva do sebe zapadající fragmenty jemnozrné horniny. Po sestavení fragmentů byl ve štíhlém klínovitém předmětu o rozměrech 26,5×6,5×2,5 cm identifikován archeologem Z. Čižmářem ze znojemského pracoviště Ústavu archeologické památkové péče v Brně polotovar sekery, který měl sloužit k výrobě nástroje (obr. 1–3). Bližší údaje o archeologickém výzkumu, z něhož pochází popisovaný kamenný artefakt obsahuje souhrnná nálezořá zpráva publikovaná na jiném místě tohoto sborníku (ČIŽMÁŘ 2004).

#### POPIS HORNINY

Kompaktní jemnozrná až drobnozrná hornina má šedořelenou barvu a stříbrný lesk. Nerovné lomové plochy obou úlomků jsou nepravidelně pokryté šedohnědým až světle hnědým kalcitovým sintrem, který na ploché straně (na obr. 3 dole) pokrývá až 40 % povrchu, na konvexní straně asi 15 % povrchu. Hornina nese znaky metamorfního usměrnění horninotvorných minerálů. Foliaci odpovídá nerovná plochá strana artefaktu a jeho stupňovitě odlomená část. Zřetelně vyvinutá lineace je orientovaná souhlasně s protažením obou nalezených kamenů. Orientačně byla hydrostatickou metodou stanovena specifická hmotnost horniny (pro větší fragment byla zjištěna hodnota 2,85 g/cm<sup>3</sup>, pro menší fragment 2,83 g/cm<sup>3</sup>). Hornina je makroskopicky magnetická.

## MINERÁLNÍ SLOŽENÍ HORNINY

Mikroskopicky bylo zjištěno, že základní hmota horniny má lepidogranoblastickou strukturu. V hornině byly identifikovány následující minerály seřazené podle množství:

1. **křemen** je nejhojnější součástí horniny, tvoří v ní protažené čočkovité útvary o velikosti do 0,5 mm;
2. tenké zprohýbané šupinky **chloritu** a **muskovitu** velké až 0,8 mm jsou zastoupeny přibližně ve stejném poměru a obtékají křemenné útvary;
3. v podružném nebo akcesorickém množství je v hornině obsažen **granát** tvořící zrna o velikosti do 0,1 mm;

Vedle uvedených horninotvorných minerálů jsou v hornině hojně přítomny rudní minerály (**magnetit**), v menším množství vystupuje v okolí křemenných zrn **plagioklas**.

## ZÁVĚR

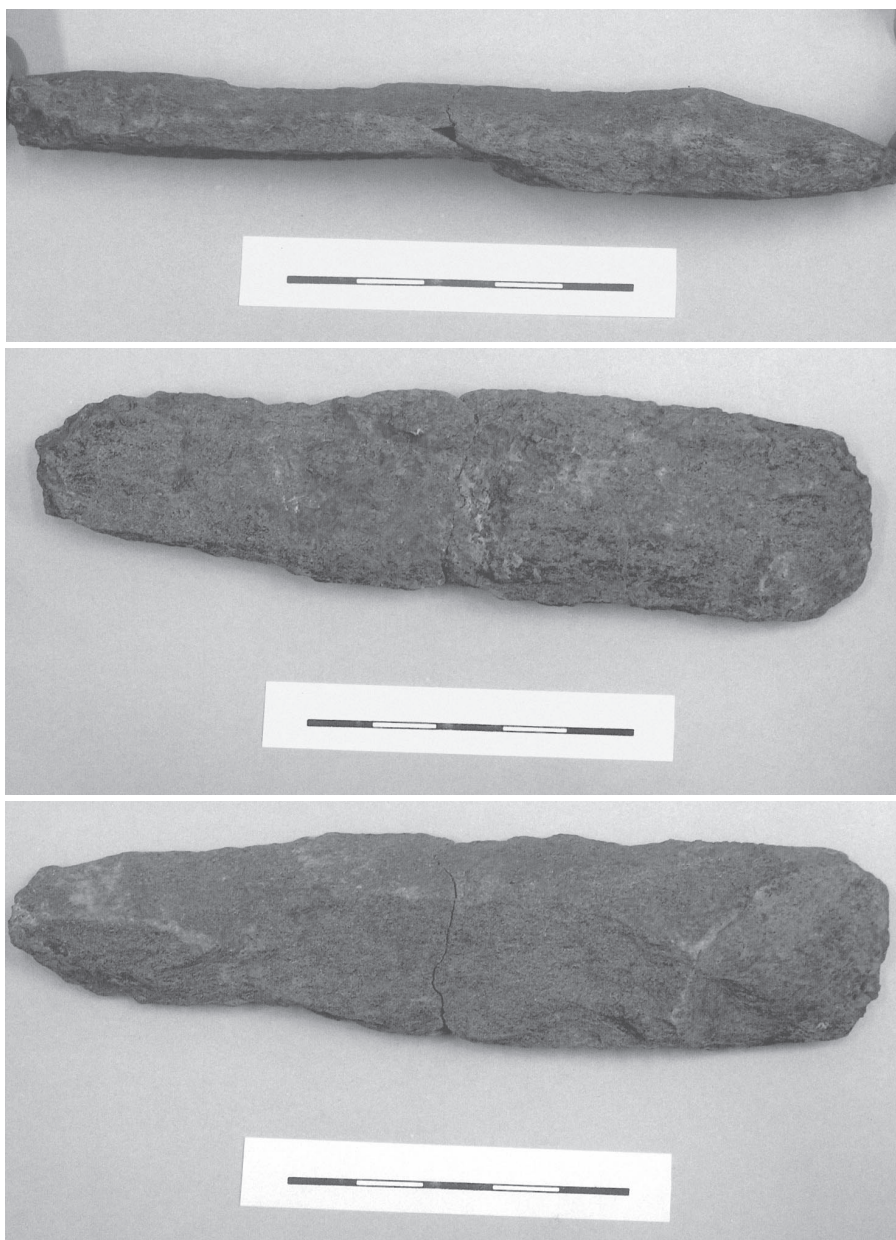
Z petrografického hlediska odpovídají fragmenty nalezeného nástroje jemnozrné chloritizované varietě horniny popisované jako muskovit-biotitický svor s granátem, případně staurolitem. Uvedená hornina tvoří podstatnou součást lukovské jednotky moravika (Bátík et al. 1995, 2002a). Její hrubozrnější, chloritem bohatá varieta se nachází např. v okolí Nového Hrádku (šije ve směru na Ostroh). Velmi jemnozrná kompaktní varieta horniny složením odpovídající nalezenému artefaktu je známá autorovi příspěvku např. z údolí Klapérova potoka, z údolí Rambachu nebo také z jižního okolí Čížova (Kozí stezka, asi 8 km západně od místa nálezu artefaktu) i z jiných lokalit lukovské jednotky moravika. Magnetické vlastnosti horniny jsou vysvětlitelné přítomností novotvořeného magnetitu, který v hornině vznikl rozkladem biotitu a rekrystalizací hornin v průběhu vícefázové metamorfózy. Rozšíření magnetické horniny je známé i z jiných lokalit lukovské jednotky. Na geofyzikálních schématech se její jednotlivé výskyty projevují jako magnetické anomálie. Dominantní regionální magnetickou strukturou v oblasti je bezkovská magnetická anomálie sledovatelná v délce 17 km (ŠALANSKÝ in BÁTÍK et al. 2002b)

## SUMMARY

A short description of stony wedge-shaped artefact found during the archaeological research is reported here. Microscopic investigation of rock fragments detected the following mineral composition: quartz, chlorite, muscovite, magnetite, plagioclase and garnet. The grey-green rock shows a strong magnetism. It is a local chloritized variety of muscovite-biotite mica schist with garnet (locally staurolite), forming a considerable part of the Lukovska unit in the Moravicum.

## LITERATURA

- BÁTÍK P. et al. (1995): Vysvětlivky k základní geologické mapě ČR 1:25 000 list 33-242 Hnanice. – Ústř. úst. geol., Praha.
- BÁTÍK P. et al. (2002a): Vysvětlivky k souboru geologických a ekologických účelových map přírodních zdrojů v měřítku 1:50 000 list 34-11 Znojmo. – Čes. geol. služba, Praha.
- BÁTÍK P. et al. (2002b): Vysvětlivky k souboru geologických a ekologických účelových map přírodních zdrojů v měřítku 1:50 000 list 33-22 Vranov nad Dyjí a 33-24 Hnanice. – Čes. geol. služba, Praha.
- ČIZMÁŘ Z. (2004): Nová pravěká sídliště z katastru Znojma-Hradiště (příspěvek k poznání pravěkého osídlení severovýchodního okraje Národního parku Podyjí). – *Thayensia*, 6: 91–111.



Obr. 1–3. Kamenný artefakt z výkopu u Mašovic. Odlišnost horniny a její mechanické vlastnosti jsou dány plošně-paralelní stavbou (foto M. Škorpík).  
Figs. 1–3. A stony artefact from excavations near Mašovice. The rock jointing and its mechanical characters are given by the schistose structure.